

KASELY vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 31.5.2021

Kokous järjestettiin Teams -etäyhteydellä 31.5.2021 klo 12 – 15.30. Ennen varsinaista kokousta järjestettiin uusille jäsenille aamupäivällä perehdyttämistilaisuus. Tämän tilaisuuden sekä kokouksen aineisto löytyy internetsivuilta osoitteesta [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Vesienhoidon_suunnittelu_ja_yhteistyö/Vesienhoito_ELYkeskuksissa/KaakkoisSuomi/Vesienhoidon_yhteistyoryhman_kokousainei\(49316\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Vesienhoidon_suunnittelu_ja_yhteistyö/Vesienhoito_ELYkeskuksissa/KaakkoisSuomi/Vesienhoidon_yhteistyoryhman_kokousainei(49316))

Paikalla:

Leena Gunnar, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, puheenjohtaja

Salme Muurikka, kunnat läntinen osa, Etelä-Karjala

Helena Kaittola, kunnat itäinen osa, Etelä-Karjala

Kati Halonen, kunnat pohjoinen, Kymenlaakso

Krista Rantamo, kunnat eteläinen, Kymenlaakso

Marjo Ahola, Suomen metsäkeskus

Tuula Dahlman, MTK-Kaakkois-Suomi

Hannu Ripatti, MTK metsälinja

Teppo Oksanen, Mhy Kaakko & Mhy Etelä-Karjala

Mika Leino, Metsäteollisuus Ry, Etelä-Karjala

Jarkko Ruokonen, Mhy Etelä-Karjala

Juuso Ahvonen, MTK-Kaakkois-Suomi

Antti Yli-Perttala, MTK-Kaakkois-Suomi

Juha Muuronen, MTK Kymenlaakso

Minna Maunus-Tiihonen, Metsäteollisuus ry, Etelä-Karjala

Heini Kukkonen, Metsäteollisuus ry, Kymenlaakso

Jukka Muotka, Fortum/Energiateollisuus

Susanna Hyrkäs Fortum/Energiateollisuus

Jani Väkevä, vesihuoltolaitokset Kymenlaakso

Riku Rinnekangas, SLL, Kymenlaakso

Kimmo Saarinen, Suomen luonnonsuojeluliitto Etelä-Karjala ry

Terhi Helkala, Puolustusvoimat, 1. Logistiikkarykmentti

10.6.2021

Laura Blomqvist, Etelä-Karjalan liitto
Timo Koskenala, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Esa Korkeamäki, Kymijoen vesi ja ympäristö ry
Tiia Velin, Saimaan Vesi- ja Ympäristötutkimus Oy
Erja Tasanko, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Lotta Vuorinen, Kymenlaakson liitto
Virpi Lehtoranta, Suomen ympäristökeskus
Joonas Häkkinen, Etelä-Karjalan Kalatalouskeskus ry
Vesa Vanninen, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Joonas Ikävalko, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Timo Koskenala, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Jukka Penttilä, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Antti Haapala, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Jouni Törrönen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Marja Kauppi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Sirpa Skippari, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Taina Ihaksi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Heidi Rautanen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Minna Korttinen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Tervetulosanat, Ylijohtaja Leena Gunnar, Kaakkois-Suomen ELY

Leena Gunnar toivotti osallistujat tervetulleiksi ja avasi kokouksen. Sitovien linjausten korostumisen (Weser, Finnulp) jälkeen on kiinnostus vesienhoitoon lisääntynyt. Samaan aikaan kun vesien tilaa tulee saada palautettua, niin haastetta on myös siinä, että vesien tila ei heikkenisi. Laajalla yhteistyöllä voidaan päästä yhteisissä isoissa asioissa eteenpäin. Yksi haasteista muiden mukana on mm. muoviroskan ja erityisesti mikromuovin merkittävä vähentäminen.

10.6.2021

Yhteistyöryhmän kokoonpano ja toimintatavoista sopiminen

Taina Ihaksi esitteli YTR:n tehtävät ja nykyisen kokoonpanon kaudelle 2021–2023. Tapana on ollut, että sekä varsinainen että varajäsen voivat kokouksiin osallistua. Jatkossakin voidaan kokoontua etänä, mutta paikan päällä kokoontumisen mahdollisuutta seurataan. Kokoonpanoon on tullut jonkin verran muutoksia. Käytiin läpi vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelman valmistelun jatkoai-kataulu. Käytiin läpi edellisen kokouksen muistio ja kokouksessa käytyjä asiakokonaisuuksia. Muistio hyväksyttiin. Palautteen johdosto, jota tuli runsaasti ja useasta tahosta, tullaan toimenpideohjelmaan tekemään joitain muutoksia, osa näistä vaatii valtakunnallisia linjauksia. Varsinaista uutta kuulemista ei asiakirjojen osalta enää tule, mutta yhteistyöryhmässä tullaan vesienhoitosuunnitelmia ja toimenpideohjelmaa vielä käsittelemään ennen niiden hyväksymistä.

Vesistöt ovat yhteinen asia—kansalaiskyselyjen tuloksia SEVIRA-hankkeessa

Virpi Lehtoranta esitteli SEVIRA-hankkeen tavoitteita ja tuloksia. (kts. erillinen esitys). Hankkeessa on tehty kansalaiskyselyt Virojoen ja Rakkolanjoen valuma-alueiden asukkaille (vakituiset ja loma-asu-jat).

Hankkeen kyselyssä lähes puolet Rakkolanjoen valuma-alueen vastaajista olivat sitä mieltä, että ve-sistön tila olisi huonompi kuin kyselyssä esitetty tila (ekologinen tila). Keskimäärin 12 % vastaajista mielsi, että vesistöjen tilassa on tapahtunut muutos parempaan suuntaan viimeisen 10 vuoden ai- kana.

Tärkeimpinä asioina vesienhoidossa pidettiin vedenlaadun parantamista ja veden riittävyttä joissa ja järviissä. Kalakantojen hoitamista pidetään tärkeänä, ei kuitenkaan prioriteetiltaan tärkeimpänä.

Maksuhalukkuutta vesienhoidossa kartoitettiin kyselyssä erilaisilla kuvitteellisilla keinoilla, kuten vuo-tuisella jäsenmaksulla. Maksuhalukkuus oli suurempi Virojoen vesistöalueella

Konkreettisista ideoista suurin osa koski Lappeenrannan kaupungin jätevesipäästöjä. Kantturankos-ken padon purkaminen, järviin laskevien soiden ojitus ja veden juoksutus tulva-aikana olivat muita esiin nousseita huolia/ongelmia.

Taina Ihaksi lisäsi, että hankkeessa on järjestetty kouluissa maasto-opastuksia ym. tiedon viemiseksi alueelle sekä laadittu opetusvideoita ja hankittu vesiopetusvälineitä kouluihin.

Kuulemisessa saadut palautteet vesienhoitosuunnitelmista ja toimenpideohjelmasta vuosille 2022–2027

Taina Ihaksi kertoi kuulemisen käytännöistä ja kuulemispalautteen käsittelyn aikatauluista. Kuulemi- sessä ollut uutena käytössä myös sähköisiä järjestelmiä tarkasteluun (powerbi hakuraportit, kartta- palvelu). Taina ihaksi kertoi yleisiä huomioita palautteesta. (kts. erillinen esitys: VHA1_2 kuulemispa- laute_2021). Tällä kaudelle tuli enemmän palautetta liittyen tilaluokitukseen ja tavoitteiden saavutta- miseen. Myös metsä – ja kunnostussektori korostuivat palautteessa. Palaute oli aiempaa kriittisem- pää.

10.6.2021

Lausuntopalveluun tulleiden palautteiden lisäksi kaikki palaute, kuten suoraan kirjaamoihin tullut otetaan huomioon.

Palautteen mukaan vesienhoitosuunnitelmaehdotus on tehty laajassa ja hyvässä yhteistyössä sidosryhmien ja asiantuntijatahojen kanssa. Suunnitelma on asiantuntevasti ja kattavasti laadittu.

Vaikka suunnitelmassa katsottiin arvioidun vesiä kuormittavia toimintoja monipuolisesti, nähtiin suunnitelman jäävän kuitenkin kohteen laajuuden vuoksi yleismaailmalliseksi ja konkreettisuutta kaivattiin enemmän.

Erityisen hyväksi katsottiin, että asiakirjoissa oli nostettu selkeästi esille, vesienhoidon ympäristöta-voitteiden oikeudellinen sitovuus.

Haasteena nähtiin rahoitus, resurssit ja toimenpiteiden kohdentaminen.

Pohjaveden suojeleminen nähtiin tärkeänä vesivarantojen kannalta. Juomavesidirektiivin vaatimukset tulee huomioida vesienhoidossa ja eri tietojärjestelmien tietojen yhteensovittamiseen tulee panostaa.

Sidosryhmien kommenttipuheenvuorot suunnitelmista: Kati Halonen, Kouvolan kaupunki, Ympäristöpalvelut

Tilatavoitteen saavuttaminen vuoteen 2027 mennessä Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesimuodostumissa ei ole realistinen esitetyillä toimenpidemäärillä. Toimenpiteitä tulee tehostaa ja kohdentaa paremmin. Myöskään ohjauskeinot eivät ole riittäviä.

Maatalouden kuormitus ei ole juurikaan vähentynyt ympäristökorvausjärjestelmästä ja neuvonnasta huolimatta. Tuettavia toimenpiteitä tulisi saada pakollisiksi ja maataloussektorin tulisi itse esittää näitä toimenpiteitä.

Metsätalouden toimenpiteiden seuranta on vähäistä ja tietoa niiden sijoittumisesta ei juuri saada.

Haja-asutuksen kuormituksen valvontaan ei ole lähelläkään tarpeeksi resursseja ja tukea tulisi saada kuntiin myös valtiolta.

Vesistökunnostuksissa on (oma)rahoituksen riittämättömyys ongelma.

Pohjavesiriskien hallintaan lisää rahoitusta tutkimuksiin ja selvityksiin.

ELY-keskusten tulee saada lisäresursseja toimenpiteiden jalkauttamiseen. Jatkoaikaa vesien tilan saavuttamiselle saa, jos kaikki ensi kaudella esitetyt toimenpiteet toteutetaan. Voiko se rajoittaa esitetävien toimenpiteiden määrää?

Visa Niittyniemen kommentti:

Direktiivi lähtee siitä, että hyvä ekologinen tila olisi saavutettu 2027. Jos ei näytä realistiselta, niin laskeeko motivaatio toteuttamiseen. YM nähnyt niin päin, että alennettuja tilatavoitteita ei ole esitetty kovin laajasti. Tavoitteet ovat kunnianhimoiset vesien tilan parantamiseen.

Mekanismi menee niin, että v.2027 jälkeen (jos kaikki toimenpiteet on toteutettu) ainoa tavoitetilan saavuttamisen aikataulupidennykseen sallittu poikkeus on luonnonolosuhteiden

10.6.2021

perusteella (tekniset syyt ei enää mahdollisia). Tilatavoitteen lieventäminen voidaan senkin jälkeen tehdä teknisillä ja taloudellisilla syillä. Tällöin arviointi tehdään laajasti yhteiskunnallisia mahdollisuuksia peilaten, ei esim. yksittäisen teollisuuslaitoksen kannattavuutta arvioiden.

Vaikka tavoitteita lievennetään, niin seuraavalla kaudella ne tarkastetaan uudelleen, ellei direktiiviä sitten muuteta.

Jukka Muotkan kommentti:

Ei ole oikein sanoa, että tavoitteisiin päästään, jos tiedetään jo, ettei niihin päästä. Lievempiä ympäristötavoitteita pitäisi käyttää, jos jo tässä vaiheessa tiedetään, ettei tavoitteisiin päästä vuoteen 2027 mennessä.

Esa Korkeamäen kommentti:

Ohjelma on hyvin tehty ja hyvin laadittu. Katin esiin tuoma kunnostushankkeiden omarahoituksen saamisen vaikeus on todellinen ongelma. Mitä enemmän vaaditaan omarahoitusta, sitä enemmän hankkeet valuvat maatalous-/elinkeinopuolelle. Rahoitukseen vaadittavat reunaehdot saattavat vaikeuttaa yleishyödyllisen vesiensuojeluhankkeen toteuttamista.

Hannu Ripatin kommentti:

Toimenpiteiden vaikutukset vesistöissä ovat hitaita vanhan kuormituksen takia. On tehty kysely, jossa 90 % metsänomistajista halusi panostaa vesiensuojeluun. Puhdas vesi on tärkeää myös metsätaloudessa. MTK on lähtenyt tekemään vesiensuojeluohjelmaa kyselyvastauksen perusteella.

Tuula Dahlmanin kommentti:

Viljelijät ovat samaa mieltä tavoitteista. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee enemmän tutkia ja arvioida, jotta niiden toteuttaminen ei turhauta. Valvontaan tulee saada asiakaslähtöisiä resursseja, neuvonnallista otetta lisää. Lisätyöstä tulee saada toimijoille myös riittävä korvaus.

- Linkki MTK:n ja SLC:n vesiohjelmaan:

https://www.mtk.fi/documents/20143/199989/MTK_vesiohjelma_A5.pdf/b0186129-ae43-d829-2e13-65caac7e6ee1?t=1607579580005

Riku Rinnekankaan kommentti:

Miten maatalouden ympäristönsuojelutoimiin on osallistuttu pinta-alallisesti? Minkä takia tuloksia ei ole tullut samaa tahtia? Onko tilastoja olemassa? Kuullut, että sopimuksista irtaannutaan.

Visa Niittyniemi vastaa:

Edellisen tukikauden aikana pelättiin, että viljelijät eivät sitoudu järjestelmään, mutta niin ei käynyt. Viljelijät sitoutuivat todella hyvin (90 % luokkaa). Mitä toimenpiteitä oikeasti tarvitaan? Vaikuttavuutta todella tarvitaan, ja tulosten tulisi olla positiivisia, jotta viljelijöitä kohtaan asia

10.6.2021

menisi oikeudenmukaisesti. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat lisähaaste. Tarvitaan tutkimusta ja neuvontaa tilakohtaisesti, jotta oikeita toimenpiteitä saadaan tehtyä.

Taina Ihaksi jatkoi esittelyä saadusta palautteesta (kts. erillinen esitys: Vesienhoidon kuulemis palaute).

Palautteesta poimittua:

- o Pohjavesien osalta on panostettava pohjavesialueiden rajausten tarkentamiseen maastomittauksin, koska rajauksilla on huomattava vaikutus elinkeinotoimintaan.
- o Vesienhoitosuunnitelmissa tulee jatkossa huomioida myös puroluokan vesistöt.
- o On syytä harkita, onko pienien vesimuodostumien lisääminen luokitelluiksi vesistöiksi tarkoituksenmukaista.
- o On varmistettava, että vesistöjen luokitteluun on riittävä tietopohja ja riittävät resurssit myös näiden vesistöjen osalta tarvittaessa toteuttaa tilatarpeen alentaminen.
- o Pitoisuusrajat ja vähentämissuunnitelmat tulee määritellä myös kiintoaineelle ja humukselle.
- o Metsätalouden todellisen kuormitusosuuden selvittämiseksi ja tutkimusten ja mallien osin ristiriitaisten tulosten syiden selventämiseksi metsätalouden kuormituslaskentaa olisi edelleen kehitettävä.
- o Soihin ja turvemaihin kohdistuvien maankäyttömuotojen tutkimus ja tieteellinen julkaisutoiminta on tällä hetkellä hyvin aktiivista. On syytä nojautua uusimpaan tutkimustietoon sekä teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin.
- o Vesienhoitosuunnitelmissa voisi olla osio erilaisille skenaarioille, joilla selvitetään ja ennustetaan odotettavissa olevia muutoksia näkyvissä olevien trendien perusteella.
- o Happamat sulfaattimaat on syytä huomioida maankäytössä, kuten maa- ja metsätalouden, rakentamisen ja turvetuotannon alueilla. On myös huomioitava, että sulfaattimaat aiheuttavat myös metallipäästöjä (esim. Cd, Co, Fe, Ni, Mn ja Zn). Rannikkoalueiden lisäksi myös sisämaassa esiintyy happamia moreeni- ja turvemaita. Tämä johtuu ilmeisesti kallioperän rikki- ja metallipitoisista mustaliuskeista.
- o Vieraslajit huomioon sisältäen rapuruton ja täpläravun.
- o Hajakuormituksen osalta tulisi arvioida pidemmän ajan kehitys hyödyntäen aikaisempien suunnittelukausien tietoja.
- o Valuma-alueella tulee ennallistaa soita ja puroja/jokia, jotta vedenpidätyskyky paranee ja vesi ehtii puhdistua ennen järviin päätymistään.
- o Pistekuormituksen osalta on tarpeellista tarkastella myös BOD-kuormituksen kehitystä.
- o Mikäli tilatavoitteen saavuttaminen ei esitetyillä toimenpiteillä ole arvioiden mukaan mahdollista vuoteen 2027 mennessä, tulee arvioida myös tarve luokitusjärjestelmän muuttamiseen tai vesipuitedirektiivin mahdollistamien poikkeuksien käyttöön.
- o Toiminnanharjoittajien oikeusturvan näkökulmasta on tärkeää, että luokittelut on tehty kaikkea saatavilla olevaa tietoa hyödyntäen ja että luokittelu on dokumentoitu avoimesti. Luokitteluun valittujen toimenpiteiden pitää olla esitetty riittävällä tarkkuudella, jotta niiden vaikutukset pysytään arvioimaan.
- o Vesistöjen luokittelu ja sen yleinen ohjaus on epäselvää ja perustuu puutteelliseen aineistoon.
- o Useiden vesistöjen ja vesimuodostumien osalta sekä seuranta- ja muun tarvittavan tiedon puutteellisuus luo epävarmuutta sekä luokitteluun että toimenpiteiden suunnitteluun. Ryhmittelystä tulisi päästä irti ja tehdä luokittelua aidosti vesimuodostumakohtaiseen seurantatietoon perustuen.

10.6.2021

- o Vesienhoitosuunnitelmassa esitetty Vuoksen nimeäminen voimakkaaksi muutetuksi ja tilaluokaltaan tyydyttäväksi suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan on oikea perustuen nimenomaan lohikalojen vaellusesteisiin, allastumiseen ja lyhytaikaissäätönsäätelyn voimakkuuteen.
- o Kymijoen osalta ekologiseen potentiaaliin liittyvien toimenpiteiden hyöty- ja haittavertailut tulisi kuvata kattavasti ja tuoda esille siihen liittyvät tutkimukset ja selvitykset. Myös toimenpidekokonaisuuteen valitsematta jääneiden toimenpiteiden soveltumattomuudelle kyseiseen vesimuodostumaan olisi hyvä esittää perustelut.
- o Vesienhoidon seurantaan pitää varata viranomaisille riittävät resurssit.
- o Toiminnanharjoittajien seurantavelvoitteessa huomioitava riski pinta- ja pohjavesille ja lisättävä haitallisten aineiden seurantaa.
- o On kohtuutonta, että toimintaa rajataan tai yrittäjälle asetetaan lisävelvoitteita sen perusteella, että luokitustulos ei vastaa todellista tilannetta vesistöissä.
- o Myös pohjavesistä tulee olla entistä enemmän tietoa käytettävissä luokittelun tueksi.
- o Pitkäaikainen kuormituksen vaikutusten sekä toimenpiteiden vaikutusten seuranta tärkeää.
- o Vedenlaadun ja virtaaman mittaus on tärkeää ja siinä on pyrittävä alueellisesti kattaviin ja enenevässä määrin jatkuvatoimisiin mittauksiin, jotta saadaan tarkempi kokonaiskuva kuormituksen vuosi- ja vuodenaikaisvaihtelusta, kuormituslähteistä sekä kuormituksen eri osatekijöistä.
- o Vesienhoidon kehitystyö tulee suunnata ensisijaisesti järvien, jokien ja rannikkovesien luokittelun ja seurannan parantamiseen (ei niinkään pienvedet). On tärkeää, että seurantaa kehitetään niin, että ilmastomuutoksen vaikutukset osataan entistä paremmin arvioida ja ottaa huomioon luokittelussa.
- o Vesienhoitosuunnitelmassa vastuutahoja sekä myös yhteistyötahoja on määritelty selkeästi.
- o Vesienhoitosuunnitelmien ja biodiversiteetin suojelun tavoitteita tulee edistää yhdessä.
- o Valtion rahoitusta tulee kohdentaa sektorirajat ylittäviin ja verkostoitumista edistäviin hankkeisiin.
- o Suunnitelmassa olisi voinut myös korostaa erinomaisessa tilassa olevien vesistöjen veden laadun säilyttämisen tärkeyttä.
- o Ohjauskeinot on suunnitelmassa esitetty kattavasti.
- o Vesienhoidon toimenpiteiden koordinointi valuma-alueitasolla on keskeistä vaikuttavan vesien-suojelun aikaansaamiseksi ja erityisen tärkeää tehokkaan resurssienkäytön näkökulmasta

Minna Korttinen esitteli yhdyskuntasektorin osalta tulleen palautteen sekä pohjavesien osalta liikenne- ja pilaantuneet maat -sektorin palautteen (kts. erillinen esitys: Vesienhoidon kuulemispalaute).

Palautteesta poimittua:

- o Viemäriverkostojen saneerausten vuosittainen määrä ja kustannukset tulisi kunnissa moninkertaistaa (valtio tuki?).
- o Jäteveden pumppaamojen ylivuodot tulee saada hallintaan
- o Verkostojen korjaus ja kunnossapito sekä haja-asutusalueen jätevesijärjestelmien toimivuus ovat myös talousveden laadun turvaamisen kannalta toimenpiteitä, joita tulee edistää ja joihin tulee osoittaa riittävät resurssit.
- o Yhdeksi keskeiseksi toimenpiteeksi tulisi nostaa kolmannella vesienhoitosuunnitelmakaudella uudelleen myös haja- ja loma-asutuksen osalta keskitetty viemärointi.
- o Hulevesien hallinnassa tulee painottaa hulevesien käsittelyä ja imeyttämistä paikallisesti maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiin mukaisesti.

10.6.2021

- o Kuntien vesihuollon kehittämis- ja alueellisiin vesihuollon yleissuunnitelmien pohjalta ei tule vesienhoidon suunnittelussa esittää sitovia linjauksia tulevista toimenpiteistä, vaan ne tulee nähdä ennen kaikkea työkaluina vesihuollon alueellisessa kehittämisessä.
- o Jätevedenpuhdistamot toimivat pääsääntöisesti hyvin tai erinomaisesti tehden ympäristöluvan velvoittamaa tasoa parempitehoista jätevedenpuhdistusta.
- o Toimenpideohjelmassa on mainittu tavoitteeksi Simpelejärven pääaltaan Kurhonselän vedenlaatualueen palauttaminen takaisin hyvästä erinomaiseksi, mutta toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi ei ole juurikaan esitetty.
- o Haapajärven ja Rakkolanjoen tilatavoitetta ei tulisi lieventää.
- o Liukkaudentorjunnan vaikutusten tiiviin seurannan lisäksi pitäisi siirtyä vaihtoehtoisten liukkaudentorjunta-aineiden käyttöön (kaliumformiaatti tai natriumformiaatti) ainakin kaikilla sellaisilla pohjavesialueilla, joilla kloridipitoisuudet ovat kohonneet luontaisesta tasosta. Tämä on erityisen tärkeää vedenhankintaan käytettävillä ja mahdollisilla pohjavesialueilla.
- o Liikennealueiden pohjavesisuojausten rakentamista pitäisi nopeuttaa erityisesti vedenhankinnan kannalta kriittisissä kohteissa.
- o Pohjavesialueiden geologiset ja/tai hydrogeologiset olosuhteet vaatisivat lisäselvityksiä, kuten pohjavesitutkimuksia, harjun rakenneselvityksiä tai pohjavesialueiden mallinnusta, mihin tulisi saada rahoitusta valtiolta.
- o Suojelusuunnitelmia ja rakenneselvityksiä tarvitaan tulevan vedenhankinnan varmistamisen kannalta myös sellaisilla pohjavesialueilla, joilla ei tällä hetkellä on vedenhankintaa.
- o Suojelusuunnitelmien ajantasaisuus edistää ja helpottaa juomavesidirektiivin ja vesienhoidon yhteensovittamista.
- o Maa-ainestenoton, erityisesti soranoton, kieltämistä pohjavesialueilla tulisi vakavasti harkita.
- o Erityisen tärkeää on ohjauskeinona esitetyn mukaisesti tehostaa lupaehtojen noudattamisen valvontaa sekä asettaa maa-ainesten ottajalle riittävät velvoitteet toimintansa vaikutusten seurantaan.
- o Valtion maaperän tutkimus- ja kunnostusohjelma sekä JASKA-hanke ovat toimineet hyvin, mutta toimenpiteiden toteuttamismäärää on rajoittanut rahoituksen määrä.

Sidosryhmien kommenttipuheenvuorot suunnitelmista: Minna Maunus-Tiihonen, UPM Kaukas

Teollisuus tarvitsee ennakoitavan ja hallittavissa olevan toimintaympäristön. Alakohtainen BAT tulee ohjata lupaprosessissa. Toimenpiteitä ei saisi painottaa luvallisille pistekuormittajille. Vesimuodostumien luokitteluun enemmän mitattua tietoa, vähemmän arviota ja yhdenmukaisuutta valtakunnallisesti. Näytepisteet tulisi säilyttää samoina.

Kuulemisprosessi oli onnistunut. Vedet tulee saada hyvään tilaan, mutta realismia ei saa unohtaa. Teollisuuden uuden kauden toimenpiteet ovat pääosin tarkoituksenmukaisia.

Häiriöpäästöjen vähentämisellä on ollut merkittävä vaikutus kuormitukseen 2000-luvun aikana. Häiriöpäiviä ei 2000-luvun alkupuolen jälkeen juuri ole ollut. Tilanne on parantunut merkittävästi kahdessakymmenessä vuodessa. Ominaispäästöt ovat selkeästi BAT-päästötasojen ylärajojen alapuolella ja fosforin ominaispäästö jopa BAT-päästötasojen alarajan alapuolella.

Itäinen Pien-Saimaa on luokiteltu tyydyttävään tilaan rehevyyden takia (kasviplankton). Merkittäviä päästövähennyksiä on toteutettu Kaukaalla, mutta se ei näy samalla lailla itäisen pien-Saimaan tilassa.

10.6.2021

Onko vesimuodostuman hyvää tilaa tehtaan toimiessa edes mahdollista saavuttaa vai tulisiko harkita tavoitteen lieventämistä tai vesialueen laajentamista?

Visa: Tehtaan toimenpiteet ovat tehonneet, vaikkei hyvää ekologista tilaa olekaan vielä saavutettu. Se voidaan kuitenkin hyvinkin saavuttaa tehtaasta huolimatta.

Visa Niittyniemi esitteli saatua palautetta teollisuuden ja yritystoiminnan osalta (kts. erillinen esitys: Vesienhoidon kuulemispalaute).

- o Suunnitelma ei ota riittävästi huomioon kaivostoiminnan lisääntyvää uhkaa Vuoksen vesistössä
- o Teollisuudelle esitetyt toimenpiteet ovat pääosin tarkoituksenmukaisia. Päästöjen vähentäminen jatkuvan parantamisen periaatteella sekä laitosten toimintavarmuuden ja häiriötilanteisiin varautumisen parantaminen ja kehittäminen ovat tärkeitä toimenpiteitä, joilla päästöjä voidaan tarvittaessa vähentää.
- o Lupia tarkistetaan jo nyt monesta eri syystä, mm. säännöllisesti BAT-päätelmien julkaisemisen yhteydessä, eikä yksin vesienhoidon tavoitteiden takia ole tarkoituksenmukaista lähteä lupien tarkistuksiin. Kynnys muuttaa olemassa olevien laitosten lupia ympäristötavoitteiden takia on oltava korkea.
- o On tärkeää, ettei kuormituksen vähentämistoimenpiteitä kohdisteta yksinkertaisuuden vuoksi liiaksi lupavelvollisiin toimijoihin.
- o Haitallisiin aineisiin ja mikromuoveihin liittyvät toimenpiteet ja niihin liittyvät ohjauskeinot, kuten haitta-aineiden esiintyvyyden määrytykset, tulee yhdyskuntien lisäksi kohdentaa myös teollisuuden ja liikenteeseen.
- o Haitallisten aineiden tarkkailun tehostaminen ei ole tarpeen, koska vaikutuksista on jo hyvä kuva
- o Teollisuusjätevesien hallintaan tulee edelleen kiinnittää huomiota ja jätevesien vastaanottajan tulee teollisuusjätevesisopimuksessa asettaa enimmäisarvot.
- o Vesitalous- ja ympäristölupien päivityksiä tulee edistää riskikohteilla ja lupaehtoja tulee korottaa tarvittaessa BAT:in yli, vaatii resursseja ELYssä.
- o BAT toimii ympäristölupien ja lupaehtojen raamina.
- o Metsäteollisuus on sitoutunut vähentämään päästöjä edelleen, mutta on tärkeää, että päästövähennystoimenpiteet voidaan hoitaa kustannustehokkaasti ympäristöhyötyihin nähden.
- o Pohjavesialueluokituksen tarkistuksen yhteydessä tulee arvioitavaksi aiemmin luvittamattomien ja pieni muotoisempien toimintojen luvitustarvetta ja toimintaedellytyksiä. Vaatii resursseja kunnan ympäristönsuojelussa.
- o Jatkuva toiminnan kehittäminen ja häiriöpäästöjen hallinta ovat hyviä toimenpiteitä
- o Onko itäisen Pien-Saimaan tilaluokka oikea, koska systemaattiset ja pitkäjänteiset vesiensuojelutoimenpiteet ja alle BAT-tason ominaispäästöt eivät ole tuottaneet tulosta?
- o Kymijoen pääuomassa tulisi harkita tilatavoitteen lieventämistä pilaantuneiden sedimenttien vuoksi.

Riku Rinnekankaan kommentti:

Sulfaattipitoisuudet ei ole suuremmin ollut tarkastelussa. Sulfaatilla on rehevöittävä vaikutus. Vesienhoitosuunnitelmaan tulee jatkossa arvioida myös sulfaatin merkitystä, tällä hetkellä sen käsittely on suhteellisen pientä vesienhoitosuunnitelmassa.

10.6.2021

Taina Ihaksi esitteli turvetuotannosta saatua palautetta. (kts. erillinen esitys: Vesienhoidon kuulemispalaute)

- o Energiaturvetuotannon voimakas väheneminen vaatii huomion kiinnittämistä tuotantoalueiden jälkihoitoon ja turvetuotannon jälkeiseen maankäyttömuotoon. Tässä korostuu happamien päästöjen torjuminen riskialueilla.
- o Lausuntokierroksen jälkeen on tarpeen käydä vielä läpi turvetuotantoon liittyvät toimenpideehdotukset, jotta viimeaikaiset muutokset tulevat niissä huomioon otetuiksi.
- o Turvetuotannosta vapautuville alueille ja myös tuotantoalueeseen eristysjojaan rajautuville valuma-alueille tulisi osoittaa rahoitusmalli, jolla tuotantoalueen ja tuotantoaluetta ympäröivien maiden maanomistajia tuetaan käynnistämään valuma-alueiden rakenteellinen kunnostaminen.
- o Turvetuotannon ympäristönsuojelu on erityisen tärkeää Pien-Saimaan Maavedellä, joka on maa- ja metsätalouden sekä turvetuotannon kuormittama matala vesialue, jonka veden vaihtuvuus on huono.

Riku Rinnekankaan kommentti:

Turvetuotannon paljon puhutussa vähenemisessä tulisi huomioida 3 asiaa:

Nykyisten lupien kesto ja pinta-ala, 2. Jyrsinnän jatkuminen samalla luvalla muussa tarkoituksessa (kuten: nosto aktiivihiilen tai kasvuturpeen raaka-aineeksi, 3. Lupien mahdollinen rauettaminen. On turhan suoraviivaista katsoa, että kaikki turvetuotantoalueet ovat kohta jälkikäytön alla. Mittareita ja seurantaa tarvitaan tässäkin asiassa.

Sidosryhmien kommenttipuheenvuorot suunnitelmista: Hannu Ripatti, MTK Metsälinja, Kaakkois-Suomi

Toimenpiteet tulee kohdentaa tarkemmin enemmän hyvää huonommassa oleviin vesimuodostumiin eli hyvää tai parempaa tilaa ylläpitäviä toimenpiteitä ei tulisi korostaa.

Kustannusvaikutuksia maanomistajille ja toimijoille ”vähätellään” suunnitelmissa, tulisi tarkastella enemmän kokonaisuutta. Vesienhoito ole irrallinen taloudellisen ja sosiaalisen kestävyys näkökulmasta.

Luokittelussa asiantuntija-arvio on aina epävarma ja tulkinnallinen.

Pienvesistä ei ole tarpeeksi tietoa, eivätkä ne ole luokittelun mukaisia vesimuodostumia.

Sektorirajat ylittävä yhteistyö on tärkeää, mutta on vasta lapsen kengissä.

Vaellusesteiden poistaminen huomioitava esim. tierumpujen asennuksessa.

Koulutus ja neuvonta on tärkein toimenpide, koska kaikki perustuu osaamiseen ja tietoon.

Soiden ennallistamisessa on hyvä työkalu käynnissä oleva vapaaehtoisuuteen perustuva HELMI-ohjelma. Kohteen valinnassa pitää huomioida, että ennallistamisessa tulee myös päästöjä.

Toimenpiteet ovat varmaankin riittäviä, mutta niiden määriä on vaikea arvioida. Esim. puukaupan intensiteetti vaikuttaa siihen, miten paljon toimenpiteitä toteutetaan.

Suunnitelmissa ja toimenpideohjelmassa on tuotu esiin myös muita asioita, kuin valtakunnallisissa oppaissa tuotiin esille. Niitä pitäisi vielä tarkastella.

10.6.2021

Päivitetty sertifiointi on tulossa voimaan ja siellä on esitetty leveämpiä suojavyöhykkeitä. Kustannukset nousevat melkoisiksi kun jätetään puustoisia suojavyöhykkeitä.

Turvemailla on $\frac{1}{4}$ maamme puustosta. Sen merkitys on valtakunnallisesti, alueellisesti ja yksityistaloudellisesti erittäin suuri. Avohakkuun ja kunnostusojitusten lopettamisvaade on epärealistinen.

METKA tulee aiheuttamaan muutoksia ja hakkuutapoja tullaan monipuolistamaan.

Ojitusilmoituksen kynnystä ei tarvitse alentaa eikä ole tarvetta muuttaa ELYn toiminnan osalta lainsäädäntöä.

Kaavoitus ei ole vesienhoitoa ohjaava väline.

Sertifiointi:

- lainsäädäntöä ei tule kehittää jos sertifiointi ei riitä
- Sertifiointijärjestelmiä ei tule vertailla keskenään

Metsätaloudelle herkat vesistöt -kartoitus ei ole välttämättä tarpeen ja vesienhoitoasiakirjoissa tulisi keskittyä vain luokiteltuihin vesimuodostumiin.

Vaelluskalojen vesissä huomioidaan suojakaistat ja säästöpuut.

Jatkuva kasvatusta on hyvä toimenpide, kun sille olemassa luontaiset ominaisuudet. Tarvitaan lisätietoa asiasta.

Pohjavesialueiden ojituksissa oltava huolellinen, mutta totaali kieltä on tarpeeton.

Riku Rinnekankaan kommentti:

”Metsätalouspuolen kaipaamaa tarkempaa tutkimustietoa edustaa Luken palautteessaan siteeraama havainto ojitettujen turvemaiden ravinnekuormituksesta. Se onkin 1–3 % sijaan 15-20 % luokkaa.”

Visa: Pienvedet ovat kyllä myös vesienhoidon piiriin kuuluvia, vaikka niistä on olemattomasti laatu tietoa

Taina: vesienhoidon tavoitteet koskevat kaikkia vesistöjä.

Taina Ihaksi esitteli metsätaloudesta saatua palautetta (kts. erillinen esitys: Vesienhoidon kuulemispalaute).

- o Metsätaloudesta saadut kuulemispalauteet olivat voimakkaastikin keskenään ristiriitaisia.
- o Metsätalouden nousevat hakkuutavoitteet vaativat erityistä huomiota ja toimia metsienkäsitteilyn vesistövaikutusten vähentämiseksi.
- o Metsätalous saattaa pahimmillaan estää hyvän tilan saavuttamisen useissa vesimuodostumissa.
- o Selkeimmin metsätalouden vaikutukset näkyvät pienissä sivu- ja latvavesistöissä, joiden valuma-alueilla metsätalous on paikoitellen ainoa suora ihmistoiminnan aiheuttaman kuormituksen lähde.
- o Metsätalouden osalta toimenpideohjelmassa esitetyt ohjauskeinot ovat hyvin vähäiset.

10.6.2021

- o MTK pitää metsätalouden perustoimenpiteeksi esitettyä koulutusta ja neuvontaa erityisen tärkeänä.
- o Vesilaki tulee huomioida metsätaloustoimenpiteissä ja sen osaamista tulisi lisätä metsäammattilaisille koulutuksissa. Vesistöjä ovat myös muutetut purot, eivät vain luonnontilaisen kaltaiset.
- o Vesiensuojelun kannalta on tärkeää, että erityisesti suunnittelijoiden koulutuksessa syvennetään kuivatustarpeeseen, kuivatustekniikkaan ja vesiensuojelurakenteiden mitoittamiseen liittyvää perustietämystä ja osaamista -paikkatietotyökalut.
- o Metsätaloudessa vesiensuojeluun on panostettu viime aikoina mittavasti. Käynnissä on monia sekä valtakunnallisia- että alueellisia hankkeita, joissa kehitetään työkaluja ja menetelmiä etenkin turvemaiden metsien kestäväan käyttöön. Näiden hankkeiden tuloksena syntyvien hyvien käytäntöjen jalkauttaminen yhteistyössä on oleellista.
- o Kunnostusojituksille tulee olla aina vahva metsänkasvatuksellinen peruste. Ojia ei tule kaivaa tarpeettoman syviksi.
- o Suometsiä on tulossa lähiaikoina uudistamisvaiheeseen eikä kaikkea uudistamista pystytä tekemään ilman vesitalousjärjestelyjä. Onkin tärkeää saada pikaisesti lisää tietoa, miten uudistaminen voidaan tehdä ilman vesistökuormituksen selvää lisääntymistä. Usein ratkaisuksi tarjotaan vain eri-ikäiskasvatusta, joka ei kuitenkaan sovellu kaikkiin kohteisiin.
- o Myös vesistöjen ja pienvesien lähellä sijaitsevilla kivennäismaarinteillä avohakkuut tulisi lopettaa vesien suojelemiseksi.
- o Ojitusmätästyksessä ja naveromätästyksessä, ojia tehdään yhtä tiheään kuin uudisojituksessa, ojat ovat yhtä syviä ja johtavat yhtä paljon haitta-aineita vesistöihin. Em. menetelmät on luettava ojitusmenetelmiksi, joita ne tosiasiaassa ovat.
- o Jo tehtyjen ojitusten vesistövaikutusta pitäisi voida pienentää jälkikäteen.
- o Vesiensuojelu on kiinteä osa nykypäivän metsätaloutta.
- o Pohjavesialueilla kunnostusojitusten tekeminen on jo lähtökohtaisesti erityistä huolellisuutta tai asiantuntija apua vaativaa. Puuntuotantoakin tulee kuitenkin voida harjoittaa myös pohjavesialueilla. Asiaan ollaan kehittämässä työkalua, jolla toivotaan voitavan arvioida vaikutuksia mahdollisimman hyvin.
- o Turvemaiden tuhkalannoituksia (pohjavesialueilla) tulisi voida tehdä suositusten mukaisesti tuhkan laatuvaatimukset huomioiden.
- o Pohjavesialueilla olevien turvemaametsien ojien kunnostamisen vaikutuksista pohjaveden määrään ja laatuun on hyvin vähän tietoa, mutta varovaisuusperiaatetta noudattaen lausuttavassa vesienhoitosuunnitelmassa kielletään turvemaiden sijaitsevien ojien kunnostus. Luonnonvarakeskuksen mielestä Vuoksen vesienhoitoalueen pohjavesialueista vain pienellä osalla voidaan ojien kunnostuksella vaikuttaa haitallisesti pohjaveden määrään tai laatuun, jos noudatetaan metsänhoito-ohjeita eikä ojia syvennetä alkuperäistä syvyyttä syvemmiksi.
- o Jatkuva kasvatusta voi oikein toteutettuna suoraan palvella sopivana käsittelykeinona vaelluskalavesistöjen suojavyöhykkeenä, esim. Hiitolanjoella, tarjoten uomalle riittävästi varjostusta ja lisäen rannan monimuotoisuutta.
- o Jatkuvapeitteisestä kasvatuksesta turvemaiden tarvitaan lisää tietoa sekä sen toimivuudesta vesiensuojelussa että sen kannattavuudesta.
- o Viittaukset jatkuvan kasvatuksen paremmuuteen tulee poistaa.
- o Pohjavesialueilla uudistamisessa käytetään suositusten mukaisesti kevennettyä maanmuokasta. Pohjavesialueet ovat usein karuilla mailla ja näillä alueilla jatkuvan kasvatuksen menetelmälle ei useinkaan ole luontaisia ominaisuuksia.

10.6.2021

- o Luonnonvarakeskus arvioi, että lumimäärästä aiheutuvat muutokset ovat samaa suuruusluokkaa kuin luontainen eri vuosien välinen lumimäärän vaihtelu, jolloin hakkuut todennäköisesti eivät aiheuta pohjaveden pinnankorkeuden nousua lähelle maanpintaa.
- o Metsätalouden vesistökuormitus on erityisen merkittävää herkissä, kirkkaissa ja karuissa vesistöissä, joihin kohdistuu yleensä vähän muuta kuormitusta.
- o Ensisijaisesti tehostettuja toimenpiteitä tulisi kohdistaa hyvää heikommassa tilassa olevien vesimuodostumien tilan parantamiseen.
- o Metsätaloussektorin ohjauskeinona esitetään yhtenäisten kriteerien mukaisesti laadittavia koko Suomen kattavia metsätalouden vesiensuojelun painopistealueita. Ne tulee laatia yhteistyössä metsäalan kanssa, eikä niiden tule olla tai muodostaa uutta rinnakkaista luokittelua vesienhoidon luokittelulle. Vesienhoidon vesimuodostumien ulkopuolisia vesiä ei tule ottaa mukaan.
- o MTK kannattaa suunnitelmissa korostettua maa- ja metsätaloustoimenpiteiden entistä tarkempaa kohdentamista. Tämä on tärkeä toimenpiteiden vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden lisäämiseksi.
- o Yhtenäisten kriteerien mukaisesti suunniteltujen metsätalouden vesiensuojelun painopistealueiden määrittelyssä tulee ottaa huomioon alueelliset eroavaisuudet sekä edellytykset metsätalouden harjoittamiselle.
- o Vesilain mukaisen ojitusilmoituksen tekemiseen esitetään kynnyksen alentamista herkillä alueilla toimittaessa. Toteamme, että vesienhoitosuunnitelmiin ei kuulu lainsäädännön tulkintaa.
- o Herkillä alueilla toimittaessa kynnys vesilain edellyttämän ojitusilmoituksen tekemisessä tulisi asettaa normaalia alemmaksi, koska vähäisetkin kuormitusmuutokset voivat aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia alapuolisissa vesistöissä.
- o Lähteiden ympärille jätettävää suojavyöhykettä olisi syytä kasvattaa. Lähteiden suojelun valvontaa hakkuiden yhteydessä tulisi tiukentaa ja tehdä ennakkoon erityistä valvontaa sekä asian esiin nostamista.
- o Metsätaloudessa on syytä kiinnittää huomiota pohjavedestä riippuvaisten ekosysteemien (E-tunnuksella olevat pohjavesialueet) suojeluun, jotka voivat olla herkkiä myös pienille pohjaveden laatumuutoksille.
- o Pohjavedestä riippuvalaiset ekosysteemit ovat jo muun lain nojalla suojeltuja. Näin ne tulee huomioida jo toiminnan yhteydessä. Ei tarvita erilliseksi metsätalouden toimenpiteeksi.
- o Tutkimusten mukaan vesistöjen ekologisen tilan säilyttäminen ja parantaminen vaatisi nykyistä käytäntöä selvästi leveämpiä ja monipuolisempia suojavyöhykkeitä. Käytännössä vesiensuojelun ja luontoarvojen kannalta olisi tärkeää käyttää vaihtelevan levyisiä suojakaistoja, jotka huomioivat paikalliset olosuhteet kuten rantavyöhykkeen eroosioherkkyyden ja rinnekaltevuuden nykykäytäntöä paremmin. Kuitenkin suojakaistan minimileveys tulisi moninkertaistaa nykyisestä viidestä metristä.
- o Viranomaisten välinen yhteistyö tulee olla toimivaa ilman päällekkäisyyksiä.
- o Metsälain ja metsätalouden valvonta kuuluu Suomen metsäkeskukselle eikä esimerkiksi kunnilla tule olla roolia metsätalouden valvonnassa.
- o Metsätalouden vaikutuksia vesistöihin kulkeutuvan elohopean lähteenä on syytä pitää silmällä.
- o Sertifioinneissa on tullut joka vuosi ilmi puutteita suojavyöhykkeiden osalta. On varmistettava vesienhoidon tavoitteiden huomioonottaminen metsäsertifikaattien kehittämisessä ja tarvittaessa kehittää lainsäädäntöä, mikäli sertifikaattien taso ei ole riittävä vesienhoidon tavoitteiden saavuttamiseksi.

10.6.2021

- o Sertifiointi on vapaaehtoinen, markkinalähtöinen työkalu, eikä vesienhoitosuunnitelmissa tule ottaa kantaa eri järjestelmiin ja niiden käyttöön.
- o Vesienhoitosuunnitelmassa ei tule ottaa kantaa sertifiointin kriteereihin esitetyllä tavalla eikä käsitellä julkishallinnon ulkopuolisia markkinalähtöisiä vapaaehtoisia sertifikaatteja. Oheiset kirjaukset tulee poistaa. Metsäsertifikaatit ovat tapa osoittaa, että metsissä toimitaan kestävästi, myös vesiensuojelu huomioiden.
- o Kaavoilla ei tule ohjata metsätalouden toimenpiteitä. ELY-keskusten vaikutusmahdollisuudet kaavoihin ovat nykyisellään riittävät eikä niiden osalta ole tarvetta lakimuutokselle.
- o Metsätalouden vesiensuojeluun tulee panostaa suuntaamalla metsätalouden tukia taloustoimista niihin.
- o MTK tukee sektorirajat ylittävän valuma-aluekohtaisen suunnittelun ja vesiensuojellisen yhteistoiminnan kehittämistä

Riku Rinnekangas kommentoi, että turvemetsien lisääntyvien hakkuiden ja lannoituksen vaikutus vesiensuojelun tavoitteisiin on iso kysymys ja ennakoitavuutta tulisi tässäkin asiassa parantaa. Rinnekangas piti WWF:n palautteen valuma-alueen kuormituskiintiömallia tervetulleena. Rahan/resurssien lisääminen ja/tai lainsäädännöllinen ohjaus ovat keskeisimmät keinoja.

Hannu Ripatti kommentoi, että vapaaehtoisuus ja kannustavuus ovat parhaita keinoja. Hän uskoo, että tutkimuksen kautta kehitetään suometsienhoidon menetelmiä siten, että puuntuotanto ja vesiensuojelu ovat molemmat toteutettavissa.

Visa Niittyniemi esitteli maataloudesta saatua palautetta (kts. erillinen esitys: Vesienhoidon kuulemispalautte).

- o Kuormituksen vähentäminen edellyttää eri hallinnonalojen yhteistyötä, mutta erityisesti MMM ja YM.
- o Maatalouden osalta tulee huomioida erityisesti, että uusi CAP 2023-2027 tulee olemaan erityisesti ekojärjestelmän ja ympäristötuen osalta selvästi erilainen rakenteeltaan ja sisällöltään kuin nykyinen.
- o Kohdentamisessa keskeistä on paikkakohtainen, ei alueellinen kohdentaminen. Paikkatiedon käyttö ja tilakohtainen neuvonta ovat tässä keskeistä ja resursseja näihin tulee lisätä.
- o Tarvitaan sitovaa fosforilainsäädäntöä sekä tiukempaa tilakohtaista ja alueellista ravinnetaseiden hallintaa eläintilojen ympäristöluvituksessa sekä maatilojen laajennushankkeissa.
- o Peltojen fosforilukujen alentaminen on tarpeen vain lohkoilla, joilla fosforia on hyvin runsaasti kasvien tarpeeseen nähden. Karjatalousvaltaisimmilla alueilla tulisi kehittää karjanlannan energiatehokäyttöä biokaasun tuotannossa.
- o Pysyvä kuormitusvähennys edellyttää, että vain sellaisia peltoja lannoitetaan, joilla lannoituksesta on hyötyä kasveille.
- o Epäselvä ja muuttuva lainsäädäntö ja valvontakohteiden siirtely eri lupaviranomaisten välillä luo viljelijöille epätietoisuutta. Lisäksi nitraattiasetuksen valvontaa tulisi selkeyttää.
- o Nitraattiasetus valvontaan tulisi olla riittävästi resursseja.
- o Suojakaistat tulee edellyttää leveämmiksi.
- o Vedenpidätyskyvyn heikentymiseen tulisi puuttua maanparannusainein ja viljelymenetelmien muutoksin. Nämä tulisi saada jatkossa ns. maatalouden perustoimenpiteisiin.

10.6.2021

- o Ympäristönsuojelulain mukaista ilmoitusvelvollisuusrajaa pienempiä eläinsuojia tulisi myös säädellä lailla tarkemmin.
- o Maa- ja metsätalouselinkeinoina eivät pysty siirtämään kustannuksia tuotteiden hintoihin samoin kuin monet muut toiminnanalat. On tärkeää, että maa- ja metsätalouden lisääntyvät kustannukset korvataan eri järjestelmien kautta täysimääräisesti (esim. pohjavesialuerajoitukset).
- o Tilat eivät välttämättä lähde mukaan tulevaan ympäristökorvausjärjestelmään, jos ehdot lisäävät merkittävästi viljelyn kustannuksia.
- o On tärkeää, että vesienhoidon suunnitelmat ja toimenpideohjelmat päivitetään ja linjataan yhtä aikaa CAP suunnitelman kanssa.
- o Suojakaistojen riittävään leveyteen ja kykyyn pidätellä ravinteita tulee kiinnittää enemmän huomiota (pellon pa, valuma-alueen pa, eroosioherkkyys).
- o On otettu käyttöön uusia vesiensuojelumenetelmiä, kuten kipsin, rakennekalkin ja kuitujen käyttö. Haasteena toimeenpanolle on edelleen toimenpiteiden toteuttamisen rahoitus ja sen kohdistaminen ongelmallisimmille alueille.
- o Monia toimenpiteitä toteutetaan myös ilman tukijärjestelmän kautta tulevaa korvausta tai laajemmalla alalla, mitä korvausta maksetaan. Myös näiden ei-tukijärjestelmän kautta raportoitujen alojen tiedonkeruuseen tulee panostaa.
- o Vapaaehtoisten ja hankepohjaisten toimien ohella maatalouden hajakuormitusta hillitsevää lainsäädäntöä ja sen valvontaa sekä niiden ympäristötukien määrää ja ehtoja tulee tehostaa.
- o Uusien, entisiä huomattavasti myrkyllisempien torjunta-aineiden vaikutukset vesiympäristössä tulee selvittää ja niiden käyttö tarvittaessa lopettaa.
- o Tulevalla vesienhoitosuunnitelmakaudella tulee huomio kiinnittää etenkin varautumista ilmastomuutoksen maatalouden ravinnekuormitusta kasvattaviin uhkiin, jotka lisäävät ravinnehuuhtoumia etenkin talvikaudella.
- o Maatalouden vesistökuormituksen vähentämiseen on löydettävä tehokkaampia ohjauskeinoja ja toimenpiteitä tällä hetkellä vesienhoitosuunnitelmassa esitettyjen lisäksi, ja olemassa olevia on saatava laajemmin käyttöön.
- o Pienvesien kunnostaminen on tärkeää, mutta se ei ole suurempiin vesistöihin kohdistuvan vesienhoidon toimenpide. MTK tukee sektorirajat ylittävää valuma-alue suunnittelua. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon kaikkien alueen toimijoiden tarpeet. Veden pidättämiseen on etsittävä ratkaisuja kaikilta sektoreilta koko valuma-alueelta. Siinä vaiheessa, kun vesi on jo kulkeutunut vesistöön tai ojaan, ovat maatalouden mahdollisuudet veden pidättämiseen rajalliset, koska maatalousalueet/pellot ovat usein vesistöjen/ojien alajuoksulla, jolloin vesimäärät ovat kasvaneet.
- o Haasteita aiheuttavat viljelijöille suunnatun koulutuksen kattavuus ja viljelijöiden mahdollisuus osallistua koulutuksiin.
- o Maatalouden pohjavesivaikutuksista tarvittaisiin nykyistä tarkempaa tietoa, mikä pitää ottaa seurannassa huomioon

Taina Ihaksi esitteli kalankasvatuksesta tullutta palautetta (kts. erillinen esitys: Vesienhoidon kuulemispaute).

- Ø Vesiviljelyn lisäys tulisi suunnata kiertovesilaitoksiin tai järviin, jotka pystyvät ottamaan lisäkuormitusta vastaan.

10.6.2021

- Ø Vesiviljelyssä haitallinen vieraslaji kirjolohi tulisi korvata muilla lajeilla.
- Ø Kalankasvatus on elinkeinosektoreista ainoa, joka on saavuttanut sille asetetut ympäristötavoitteet pitkäjänteisen ja määrätietoisen kehitystyön kautta. Tätä ei riittävästi huomioida vesienhoitosuunnitelmissa.
- Ø Esitetyt toimenpiteet ja ohjauskeinot eivät sinällään ole uusia tai aiheuta oleellisia lisävaatimuksia yrittäjille. Sitä miten tällaisten yleisellä tasolla olevien toimenpiteiden arvioidaan edistävän tavoitteiden saavuttamista ei esitetä. Myöskään arviota ehdotettujen toimenpiteiden vaikuttavuudesta niiden vesimuodostumien tilaan, joissa kalankasvatusta harjoitetaan, ei esitetä.
- Ø Suunnitelmaehdotuksissa viitataan Kansalliseen vesiviljelyn sijainninohjaussuunnitelmaan. Kyseinen suunnitelma on ohjeellinen, ei sitova ja jo päivityksen tarpeessa.
- Ø Myös alueelliset sijainninohjaussuunnitelmat tulee ottaa huomioon ja lisätä ehdotuksiin.
- Ø Erilaiset viljelytekniikat täydentävät toisiaan ja niitä tulee tarkastella ja kehittää rinnakkain. Suunnitelmaehdotuksissa nostetaan vielä kokeiluasteella oleva kiertovesiteknikka ensisijaiseksi. Suunnitelmassa olisi aiheellista todeta myös, että kiertovesilaitoksiin liittyy vielä taloudellisia haasteita eivätkä ne ole nykyisellään kilpailukykyisiä perinteisen tekniikan kanssa.

Visa Niittyniemi esitteli kunnostuksesta, säännöstelystä ja rakentamisesta tullutta palautetta (kts. erillinen esitys: Vesienhoidon kuulemispalaute).

- Ø Vesienhoidossa tulisi ohjata varoja nykyistä enemmän vesiympäristöjen ja varsinkin virtavesien rakenteelliseen kunnostukseen kuten nousuesteiden poistamiseen.
- Ø Vaellusesteitä tulee poistaa huomattavasti aiempaa nopeammassa tahdissa Vuoksen alueella. Keskeisiä tästä hyötyviä eliöryhmiä ovat lohikalat, järvitaimen, järvilohi, meritaimen ja vaeltavat siikakannat, mutta myös esimerkiksi ankerias, meri- ja järvinahkiainen sekä pikkunahkiainen. Selkärangattomat, kuten monet simpukkalajit sekä vesiperhoset, jotka toimivat tärkeinä lajeina ekosysteemeissä, tulee myös nähdä tärkeinä ekosysteemin osina.
- Ø Etenkin vesistöjen kunnostamisessa päävastuu on alueellisilla ja paikallisilla toimijoilla. Vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden käytäntöön vieminen on paikoin erittäin haastavaa kunnostushankkeiden toteuttajien puuttuessa.
- Ø Tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi tarvitaan nykyistä enemmän konkreettista paikallistason neuvontaa sekä selkeitä ja yleistajuisia ohjeita hankkeiden läpiviemiseen. Vesistöjen kunnostushankkeiden omahoituksen hankkimiseen ja hankkeiden rahoituspohjan laajentamiseen on luotava toimintamalleja.
- Ø Tutkimusten perusteella Pien-Saimaan tila on pintavesien osalta hyvin pitkälti tyydyttävässä tilassa. Kutilan kanavahankkeen yhteydessä suunnitelmissa on rakentaa kaksi uutta pumppaamoja parantamaan ja edesauttamaan vedenlaadun paranemista.
- Ø Vuoksen vesistön veden korkeuden vaihtelua tulisi myös pystyä pitämään nykyistä paremmin pienemmällä vaihteluvälillä. Sateisina vuosina vesi nousee suhteettoman korkealle ja kuivina kausina vedet karkaavat matalista lahdistä. Veden suuri vaihtelu vaikeuttaa ranta-asukkaiden ja muiden vesistöä hyödyntävien arkea.
- Ø Vesistökuunnostuksissa keskeisten kysymysten asiakirjassa oli nostettu esiin ravintoketjukuunnostus sekä hoitokalastussaaliiin hyödyntäminen. Nämä olivat erinomaisia linjauksia, mutta ravintoketjukuunnostusten painoarvo on alentunut ja saaliin hyödyntämistä suunnitelmassa ei mainita lainkaan (sisältyykö johonkin ohjauskeinoon?).

10.6.2021

- Ø Kunnostettaessa reheviä järviä, kunnostuksessa tulisi huomioida myös petokalojen vaikutus sisäisen kuormituksen vähentäjänä. Petokaloja tulisi olla vesistössä riittävästi, jotta ne pystyvät säätelemään särkikalakantoja ja vähentämään järven sisäistä kuormitusta.
- Ø Ruokavirasto haluaa muistuttaa siitä, että vaikka vaellusesteiden purkaminen on kannatettavaa vaelluskalojen kannalta, asia ei ole yksiselitteinen. Varsinkin Hiitolanjoen vapautuminen kalojen nousulle Venäjän puolelta vaarantaa kalaterveyttä Suomen puolella, sillä Hiitolanjoen suualueella on useita venäläisiä kalanviljelylaitoksia, joiden tautitilanne ja tautiseurannan taso on tuntematon.
- Ø Pienempien noususteiden purkamisessa on huomioitava mahdolliset jokirapukannat, joita voidaan suojella Saimaan eteläosista luontaisesti leviäviltä täpläravuilta ja niiden kantamalta rapurutolta vain estämällä täpläravun siirtyminen ylävirtaan sopivan vaellusesteen avulla. Joissakin tapauksissa siis voi olla tarpeen antaa etusija harvenevien jokirapukantojen suojelulle ja jopa luoda uusia noususteitä.
- Ø Vesienhoitosuunnitelman käytäntöön viemisessä toivotaan yhteistyötä Helmi-elinympäristöohjelman kanssa. Toimenpiteiden kohdistaminen samoille valuma-alueille lisää molempien ohjelmien vaikuttavuutta.
- Ø Suomen luonnonsuojeluliitto esittää: Käynnistetään ympäristövirtaamien tarpeen tarkastelu ja vaatimukset niiden määrittämiselle voimalaitoksien lupiin kaikilla vesienhoitoalueilla. Käynnistetään tarvittavat lupaehtomuutokset, joilla veloitetaan toiminnanharjoittajat toteuttamaan ekologiset virtaamat, kalankulku ja muut lieventävät toimet vesivoimalaitoksissa kaikilla vesienhoitoalueilla. Varataan tätä varten ELY-keskuksille riittävät resurssit lupaehtomuutoksiin, vireillepääntöön ja valvontaan.
- Ø Kunnostustoimenpiteet jäävät teholtaan lyhytkestoisiksi ilman puuttumista rehevöitymistä aiheuttavaan hajakuormitukseen, joten kunnostushankkeisiin on aina liitettävä toimenpiteitä myös valuma-alueella.
- Ø Natura-suojeluohjelmaan kuuluvien lintujärvien kunnostustoimenpiteissä on tunnistettu Natura-alueen suojeluperusteena olevan lajiston suojelun ensisijaisuus vesienhoidon tavoitteisiin nähden.
- Ø Voimalaitosten (Vuoksi) lyhytaikaisäännöstelystä luovuttaisiin tai ainakin sitä vähennettäisiin normaaleissa vesitilanteissa. Tasainen virtaama mahdollistaa taimenten ja harjusten luontaisen lisääntymisen.
- Ø Lohikalojen uusia kutualueita tulisi rakentaa koko Vuoksen Suomen puoleiselle jokiosuudelle alkaen Niskakoskelta. Ranta-alueet tulisi kivetä taimenen ja harjuksen kutualueiksi ja kutualueita tulisi rakentaa myös keskemmälle Vuoksen pääuomaa, jolloin virtaus osuu niihin paremmin.
- Ø Tainionkoskelle tulisi rakentaa luonnonmukainen ohitusuoma, jonka tarkoituksena olisi toimia paikallisen taimenkannan poikastuotanto- ja lisääntymisalueena sekä mahdollistaa kalojen vapaa liikkuminen.
- Ø Voimakkaasti muutettu Vuoksi tulee luokitella tyydyttävään tilaan suhteessa parhaaseen saavutettavissa tilaan
- Ø Istutuksia ei tule nähdä vesienhoidollisena toimenpiteenä tai ratkaisuna voimalaitosten aiheuttamiin kalataloudellisiin haittoihin.
- Ø Toimenpiteet eivät voi aiheuttaa merkittävää haittaa vesivoimatuotannolle
- Ø Luovutaan Saimaan 5 cm säätövarasta.

10.6.2021

- Ø Vuoksi on hyvässä saavutettavissa olevassa tilassa, koska ei ole olemassa toimenpidekokonaisuutta, jolla olisi vähäistä suurempaa vaikutusta ekologiseen tilaan ja joka ei aiheuttaisi merkittävää haittaa vesivoimatuotannolla.
- Ø Luokituksen läpinäkyvyyttä tulisi parantaa merkittävästi nykytilan ja esitettyjen toimenpiteiden osalta.
- Ø Kalatalousviranomaisen pitää oleellisina toimenpiteinä Kymijoella erityisesti:
 - Ø Korkeakosken kalatien toimivuuden parantamista esimerkiksi houkutusvirtaamaa lisäämällä/ohjaamalla
 - Ø Kalateiden rakentamista Ahvenkosken ja Klåsarön voimalaitoksiin. Rakentamisessa tulee huomioida erityisesti se, että kalateiden toimivuus lohen kannalta varmistetaan.
 - Ø Säännöstelykäytännön kehittämistä siten, että Koivukosken luonnonuoma vesittyy kaikilla virtaamilla. Ratkaisu tukee sekä vaelluskalojen ylösvaellusta säännöstelypadon kalatien kautta, että Koivukosken säännöstelypadon alapuolisten alueiden poikastuotantoa.
 - Ø Vaelluskalojen alusvaellusta tukevien ratkaisujen kehittämistä ja toteuttamista
 - Ø Vaelluskalojen kutu- ja lisääntymisalueiden kunnostamista Pernoonkoskien, Kultaankoskien, Ahvionkoskien ja Hirvivuolteen säännöstelypadon ja Tammijärven välisillä alueilla.
- o Kymijoen länsihaaran tilaluokka tulisi perustella paremmin (toimenpideyhdistelmän ekologiset vaikutukset ja vaikutukset vesivoimantuotantoon)

Taina Ihaksi esitteli ilmastonmuutoksen vaikutuksesta, maankäytöstä, ympäristötavoitteiden saavuttamisesta sekä ympäristöselostuksesta saatua palautetta.

- o Suunnitelmassa oli hyvin huomioitu ilmastonmuutos ja sen myötä lisääntyvä sadanta, sekä sen ja leutojen talvien yleistyessä tulevaisuudessa kasvavat kiintoaines- ja ravinnekuormat. Ilmiö näkyy jo ja tulee tulevaisuudessa olemaan entistä suurempi huolenaihe, mikä tekee valuma-alueilta tulevan kuormituksen vähentämisestä vielä entistäkin tärkeämpää.
- o Kuivien kausien aiheuttamat ongelmat vedenlaadulle ja vesiluonnolle tulee ottaa huomioon samoin kuin sadannan lisääntymisen vaikutukset säännöstelyjen muutostarpeisiin.
- o Maa- ja metsätalouden vesistövaikutuksiin ilmastonmuutoksen mukanaan tuomalla kasvavalla valunnalla ja mm. talviaikaisen valunnan lisääntymisellä on ratkaiseva merkitys. Vaikuttavat vesiensuojelutoimet näillä sektoreilla ovat siten entistäkin tärkeämpiä.
- o Ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan vesientilaan. Humuksen ja kiintoaineen huuhtoutuminen vesistöihin lisääntyy sateiden myötä ja vaikuttaa veden väriin sekä saattaa uhata ranta-alueilla syyskutuisten kalojen mädin selviytymistä.
- o Ilmastonmuutos lisää ravinnekuormitusta ja kumoaa viimeaikaisen laskevan trendin hajakuormituksen osalta. Tämä on otettava vakavasti. Ilmastonmuutoksen vaikutusten hallintaan ja ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät keinot on integroitava laajalti osaksi vesienhoidon suunnitelmia ja toimenpideohjelmia. Näitä ovat laajamittaisesti sovellettavat keinot maataloudessa, kuten maaperän kasvukunnosta, biologiasta ja kemiasta huolehtiminen sekä hiilensidonta peltomaa-
han, metsiin ja soihin. Myös turvetuotanto ja metsätalousalueiden ravinne, kiintoaine ja liuenneen hiilen kuormitus on selvitettävä paremmin ja toimenpiteitä otettava käyttöön näiden alojen tuotantomenetelmien kestäväyttämiseksi.

10.6.2021

- o Pohjaveden suojelun osalta konkreettisia toimenpiteitä voivat olla sään ääri-ilmiöiden vaikutusten arviointi ja riittävän tarkka seuranta pohjaveden laadulle ja määrälle, jotta vaikutukset pystytään tunnistamaan, havaitsemaan ja tilanteeseen reagoimaan ajoissa.
- o Vesienhoitosuunnitelmassa esitetään yhtenä käytännön toimenpiteenä kiinteiden varavoimakoneiden hankintaa vedenottamoille. Toimenpide saattaa olla vesihuollon näkökulmasta perusteltu sähkökatkoihin varautumiseksi, mutta ei tulisi sisällyttää vesienhoidon toimenpiteisiin.
- o Vesienhoito- ja suojelunäkökulmat on aina sisällytettävä kaavoitukseen. Kaavoittajien koulutus vesienhoidon tarpeiden huomioimisessa edesauttaisi osaltaan tätä. Kaavoitus on avainasemassa taajamien hulevesikysymyksiä ratkaisussa.
- o Kaavoituksen käyttöä vesien suojelussa tulee lisätä riittävän tehokkailla kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä. Erityisen tärkeää on turvata riittävä siniviherverkosto sekä asfaltoimaton viherpinta taajamissakin. ELY-keskusten riittävä ohjaus ja valvonta tulee varmistaa MRL-uudistuksessa.
- o Maankäytön suunnittelulla on merkittävä vaikutus vesihuoltolaitoksen toimintaan ja erityisen tärkeää se on pohjavesien laadullisen ja määrällisen tilan turvaamisessa.
- o Maalämmön hyödyntämiseen tarkoitettujen lämpökaivojen poraaminen ja lämmönkeruuputkistojen asentaminen on pohjavesiriski. Ehdotamme, että vesienhoidon toimenpiteisiin otetaan mukaan rekisterin muodostaminen olemassa olevien lämpökaivojen sijainnista.
- o Toimenpideohjelmassa linjattu ohjaustarpeen näkemys maalämpökaivojen sijoittamisesta pohjavesialueille perustetaan pitkälti kahteen yksittäiseen KHO:n päätökseen. Maalämpökaivojen sijoittamisen ohjauksessa on luotettava paikallisten ympäristönsuojeluviranomaisten ammattitaitoon ja paikallistuntemukseen.
- o Pohjavesialueille kohdennettavilla rajoitustoimilla on kauaskantoisia vaikutuksia alueen elinvoimaan. Pohjavesien laatua ei tule vaarantaa, mutta esimerkiksi maalämpökaivojen lupakysymyksissä tulisi arvioida kokonaisuutta ja riskejä suhteessa toiminnasta saataviin hyötyihin mm. ilmastonäkökulmasta.
- o Kaavoitus ei ole ohjauskeinona oikea väline suunnitelmien toteuttamiseen eikä lainsäädäntöä pidä myöskään tältä osin muuttaa.
- o Luonnoksessa esitetään myös, että vesienhoitoon liittyvän yleisen edun näkökulmasta voi olla tarpeen tarkastella ELY-keskukselle MRL:ssä osoitettuja tehtäviä ja lisätä sen tehtäviin vesienhoidon tavoitteiden toteutumisen edistäminen sekä valvonta niiden välittymisestä kaavoihin ja luvitukseen. Toteamme, että tällaiset kirjaukset lainsäädännöllä lisätä ELY-keskusten vaikutusmahdollisuuksista, eivät kuulu vesienhoitosuunnitelmiin. Vaikutusmahdollisuudet ovat jo nykyisellään vähintään riittävät, eikä niitä tule lisätä.
- o Tavoitteita ei todennäköisesti tulla saavuttamaan vuoteen 2027 mennessä. On kuitenkin hyvä, että tavoitteet asetetaan korkealle. Tavoitteiden onnistumiseen vaikuttavat luonnonolosuhteiden lisäksi myös rahoitus ja yleinen poliittinen tahtotila.
- o Vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman jalkautukseen esim. kuntaorganisaatioihin, yhteisöihin ja muihin toimenpiteiden mahdollisiin toteuttajatahoihin tulee ohjata ELY-keskuksesta henkilöstöresurssia. Jalkautus ainakin kuntiin on ollut hyvin vähäistä, käytännössä lähinnä vesienhoidon yhteistyöryhmän jäsenet ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ovat tietoisia päätetystä toimenpiteistä.
- o Vesienhoidon suunnitelmissa on syytä tuoda selkeästi esiin asetuksen 1022/2006 pykälän 6 b mukainen mahdollisuus ympäristölaatuunormeista poikkeamiseen sekoittumisvyöhykkeellä.

10.6.2021

- o On pikaisesti tarpeen selventää seuraavat asiat:
 - Ø Mikä on tilatavoitteen juridinen merkitys ympäristölupaprosessissa?
 - Ø Onko tilatavoite merkityksellinen itsessään vai määräytyykö luvan saanti pelkästään yksittäisten laatutekijöiden tilaluokkien perusteella (Weser-case)
 - Ø Jos tilatavoite on merkityksellinen luvan saannin kannalta, millä tavoin toiminnanharjoittaja tai muu asianomainen voi olla aloitteellinen tilatavoitteen alentamista koskeva tarkastelun toteuttamiseksi. Miten varmistetaan toiminnanharjoittajan oikeusturva?
- o Vesienhoidon tilatavoitteiden tarkastelussa ja erityisesti uusien välttämättömien vedenhankintahankkeiden arvioinnissa pitää tarvittaessa ottaa huomioon mahdollisuus tilatavoitteiden alentamiseen esimerkiksi pohjavedestä riippuvaisten pienvesistöjen osalta.
- o Vaikka tulevan kauden toimia on suunniteltu niin, että vesien hyvä tila saavutetaan, on realismia, että tavoitteeseen ei kaikilla kohteilla päästä lähitulevaisuudessa. Suomessa ei ole otettu käyttöön laajasti direktiivin sallimaa tavoitteiden lieventämistä (Art. 4.5). Tulevalle kaudelle sen käyttöä on suunniteltu kahdelle lähinnä jätevesien pilaamalle kohteelle. Joissakin EU-maissa lievennystä on jo nyt käytetty myös mm. maatalouden voimakkaasti kuormittamilla vesistöillä. Yhtenä ongelmana lieventämisen käyttöönotolle on sen perusteluissa tarvittavan tiedon puute. Jotta lievennyksen käyttö on jatkossa tarvittaessa mahdollista, tulee tiedon keräämiseen panostaa hyvissä ajoin.
- o Tilatavoitteet, joihin on vesistön nykytila ja kuormitus huomioituna melkein mahdotonta päästä, voivat viedä toimintaedellytykset alueen teollisilta toimijoilta.
- o Tavoitetaso tulee edelleenkin olla korkealla Suomen ainutlaatuisen herkkien vesistöjen takia, mutta joiltain osin tavoitteet voisi olla perusteltua asettaa matalammalle tasolle esim. tyydyttävän tilan säilyttäminen.
- o Metsäteollisuus ei näe, että mahdolliset lainsäädäntömuutokset lisäisivät ennakoitavuutta. Esimerkiksi vesienhoidon ympäristötavoitteiden lisääminen ympäristönsuojelulain Luvan muuttaminen -pykälän kriteereihin toisi hyvin ennakoimattoman tilanteen toiminnanharjoittajille. On muistettava, että useat huonommassa kuin hyvässä tilassa olevat vesimuodostumat eivät tule saavuttamaan hyvää tilaa millään järkevillä toimilla.
- o Aikapidennyksiä ei pidä käyttää enempään toimenpiteiden viivyttämiseen vaan niiden kiirehtimiseen. Tämä koskee varsinkin patoja ja kalan kulkua. Luonnonsuojeluliitto katsoo, ettei Suomessa ole tarvetta hankepoikkeuksien käyttöön. Vesienhoitosuunnitelmissa tulisi käyttää vain aikapoikkeamia.
- o Ympäristöselostuksessa todetaan, että vesienhoitosuunnitelman toimeenpanolla arvioidaan olevan vain vähäisiä haitallisia vaikutuksia mm. elinkeinoelämään, vaikka vesienhoitosuunnitelman toimeenpano vaikuttaa laajasti eri toimialojen toimintaan jatkossa. Lisäksi todetaan, että toimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvat, osin merkittävästi nykyistä tasoa korkeammat kustannukset voidaan katsoa negatiivisiksi taloudellisesti vaikutuksiksi. Kustannuksia ei kuitenkaan voida pitää kohtuuttomina minkään elinkeino- tai väestöryhmän kannalta. Miten taloudellinen tarkastelu on tehty, kun poikkeamien yhteydessä on kuitenkin todettu, että taloustarkasteluja ei ole voitu tehdä tiedon puutteen vuoksi?
- o Vaikka kokonaisuutena sektorille tulevat kustannukset eivät olisi kohtuuttomat, voivat yksittäisen toiminnanharjoittajan kohdalla seuraukset olla kohtuuttomat.
- o Kustannusten ja hyötyjen arviointimenetelmää tulee kehittää. Nyt pohjana käytetään malleja, kyselytutkimuksia ja asiantuntija-arvioita. Esimerkiksi maksuhalukkuuskyselyn tulokset eivät

10.6.2021

suoraan kerro sitä, kuinka paljon lopulta ollaan valmiita maksamaan aidossa maksutilanteessa. Lisäksi muun muassa rantakiinteistöjen arvoon vaikuttaa vesien tilan lisäksi paljon myös muut tekijät, kuten kysyntä ja tarjonta.

- o Hetkellisesti ympäristöteoilla voi olla negatiivisia vaikutuksia elinkeinoihin, mutta pitkällä tähtäyksellä ympäristöarvot vahvistavat alueen elinkeinoja.
- o Vesienhoito on tärkeää myös kulttuuriperinnön näkökulmasta. Kulttuuriperinnön arvot huomioiva vesienhoito edistää sen suojelua, tutkimusta ja kulttuuriperinnön käyttöä mm. virkistykseen ja kestävään matkailuun.

Riku Rinnekangas esitti kommenttina, että palautteessa on ehdotettu skenaariotekniikan hyödyntämistä vesienhoidon suunnittelussa. Hän piti sitä hyvänä ehdotuksena (toimenpiteiden seurausten havainnollistaminen, suunnittelun epävarmuudet).

Nykyisessä vesienhoidon suunnittelumallissa on vain yksi tulevaisuuskuva, jonka halutaan toteutuvan. Skenaariotekniikka voisi täydentää sitä punnittaessa vaihtoehtoja ja niiden seurauksia.

Merenhoidon toimenpideohjelman (2022–2027) kuulemispalaute (ks. erillinen esitys)

Jouni Törrönen esitteli merenhoidon toimenpideohjelman kuulemispalautetta

Suunnitelmasta annettiin yhteensä 106 lausuntoa/palautetta. Pääosa lausunnoista oli kunnilta, viranomaistahoilta ja etujärjestöiltä.

Positiivista palautetta tuli kattavuudesta, perusteluista ja kokonaisvaltaisuudesta. Käsitellyt aihepiirit olivat monipuolisia ja monet toimenpide-ehdotukset saivat kannatusta ja niitä pidettiin tarpeellisina. Kuluttajien huomioimista toteuttavina tahoina pidettiin hyvänä.

Negatiivista palautetta tuli liian suuresta sivumäärästä ja raskaslukuisuudesta. Suunnitelma koettiin tavallisella kansalaiselle vaikeasti lähestyttäväksi, sen haltuunotto vaatii asiantuntemusta tai runsaasti aikaa.

Osa palautteesta oli hyvin laajaa, ja palautteen antajat olivat perehtyneet asiakirjaan huolellisesti. Monet tahot olivat valmiita ottamaan vastuuta tai osallistumaan toimenpiteiden toteuttamiseen. Palautteessa toivotaan resurssien varmistamista toteutukseen.

Erityisesti kunnat/kaupungit toivoivat selkeää ohjausta toimenpiteiden toteutukseen.

Palaute luokitellaan kategorioihin 1) yleisesti toteavaa, ei aiheuta muutoksia, 2) aiheuttaa suoria muutoksia (esim. virheet, kielioppi, epäselvyydet), 3) aiheuttaa muutoksia asiakirjaan muokattuna, esim. täydennetään tekstiä ja laaditaan uusia toimenpiteitä, 4) annetaan vain vastine, jos eivät aiheuta muutoksia

Palautteesta laaditaan yhteenvetodokumentti vastineineen, joka myös julkaistaan nettisivuilla. Toimenpideohjelma viimeistellään alkusyksystä ja valtioneuvosto hyväksyy sen vuoden loppuun mennessä.

10.6.2021

Metsätaloudelle herkkien vesien aineisto ja lohikalakanta-aineisto (ks. erilliset esitykset)

Taina Ihaksi esitteli aineistoja.

Lohikalakanta-aineisto.

Taimen viihtyy hyvinkin pienissä uomissa. Paikkatietoaineiston on käytetty Ranta10 -aineistoa, mikä sisältää kaikki valuma-alueeltaan yli 10 km²:n uomat ja järvien väliset uomat. Lisäksi aineistoon on lisätty pienempiä lohikalakanta-uomia, mutta aineisto koskee vain virtavesiä eli järviä ei ole mukana.

Purot jatkuvat sinne saakka ylävirtaan, minne kalat pääsevät merkittävässä määrin nousemaan eli Ranta10:n lisäksi puroja ovat myös pienemmät uomat, jos kala pääsee niissä nousemaan.

Tarkoituksena oli luoda valtakunnallisesti yhtenäinen paikkatietoaineisto, jota hyödynnetään kaikessa suunnittelussa lohikalakantojen turvaamiseksi ja vahvistamiseksi (maatalous, metsätalous, kaa-voitus, hulevesien hallinta, tierakentaminen jne. maankäyttö).

Se on laadittu yhteistyössä ELYjen kalatalous (E-vastuualue) ja vesienhoitoviranomaisten (Y-vastuu-alue) kanssa ja se perustuu koekalastusrekisterin tietoihin ja erillisselvityksiin.

Aineisto on valmistunut tammikuussa 2021 ja on SYKEN avoimessa datassa ladattavissa ([Virtavesien lohikalakannat - Tietoaaineistot - avoindata.fi](#)) ja ArcGIS-online -palvelussa tutustuttavana [Virtavesien lohikalakannat \(arcgis.com\)](#). Se lisätään myös Metsäkeskuksen aineistoihin jollakin aikataululla vuonna 2021.

Aineisto sisältää kaikki uomat, joissa todennetusti lohikalojen lisääntymistä tai on tehty istutuksia, mutta kannan elinvoimaisuus on epävarmaa. Sitä päivitetään jatkossa n. kerran vuodessa.

Kullekin aineiston uomanpätkä on luokiteltu 0/1/2, joista 1 ja 2 kuvaavat virtavesien lohikalakanta-aineistoa ja 0 ei lohikalakantaa (tai muuta uhanalaista virtavesikutuista kalakantaa)- sisältää myös kartoittamattomat kohteet ja istutukset, joita ei ole seurattu.

1. kannan luontainen lisääntyminen epävarmaa
 - lohikaloja havaittu ajoittain, mutta ei havaittua säännöllistä luontaista lisääntymistä tai
 - onnistuneita mäti- ja poikasistutuksia, jotka eivät ole havaitusti johtaneet säännölliseen luontaiseen lisääntymiseen
2. säännöllistä luontaista lisääntymistä (sekä istutus että alkuperäiset kannat)
 - kanta ei ole istutusten varassa, tuki-istutukset mahdollisia
 - sisältää myös ne alkuperäiset kannat, joissa lisääntyminen on heikkoa

Metsätaloudelle herkkät vesistöt

Tarkastellaan asiaa ns. vesistöistä päin ja tunnistetaan vesistöt, jotka voivat olla herkkiä metsätalouden kuormitukselle, ei tarkastella metsätalouden aiheuttamaa painetta tällä hetkellä tämä tarkastelu tehdään kun toimenpiteitä suunnitellaan.

Vain murto-osa Suomen vesistöistä virallisia vesimuodostumia, tässä aineistossa otetaan kaikki vesistöt huomioon, ei vain vesimuodostumia.

10.6.2021

"Herätekartta" 4 jakovaiheen (VALUE) valuma-alueista

Tällä valuma-alueella on jokin vesistö, joka on tunnistettu metsätaloudelle herkäksi/erittäin herkäksi/äärimmäisen herkäksi. Alueella voi olla muitakin herkkiä vesistöjä (kaikista vesistöistä ei ole seurantatietoja).

Aineistot on arvotettu kaikkien vesistöjen osalta VESLAn vedenlaatuaineiston ja VEMALAn mallinnustulosten perusteella. Lisäksi vesimuodostumissa huomioidaan ekologinen tila, paineet ja riskivesistöt.

Viipymä, happi, väri ja COD pisteytetään. Herkkyys lisääntyy kun viipymä kasvaa, pohjanläheinen happi vähenee, väriarvo on matala ja COD-trendi on nouseva.

Seuraavaksi poistetaan ne vesistöt, joilla ongelmat johtuvat maataloudesta VEMALAn kuormitustietojen perusteella. Arvottamisjärjestelmää testataan valtakuntatasolla ja etsitään tietoa, miten arvottamisjärjestelmää ja pisteytystä tulisi kehittää.

Selvitetään, miten saadaan määriteltyä valuma-alueet, jotka otetaan mukaan "ylävirtaan" eli mitkä valuma-alueet tulisi sisällyttää tietyn herkän vesistön vaikutusalueeseen. Paikkatietoaineiston työstö ja jakaminen pitää pohtia.

On pohdittu, että Lohikalakanta-aineisto olisi irrallisena kokonaisuutena, joka avautuu Herkät vesistöt -aineiston yhteydessä.

Toimenpideohjelman jatkovalmistelu

Visa Niittyniemi kertoi toimenpideohjelman jatkovalmistelusta, jossa on sekä valtakunnallisia että alueellisia kysymyksiä. Valtakunnallisesti tehty vasta maatalouden osalta pohdinnat. Maatalous on hankala, koska uutta ympäristökorvausjärjestelmää ei vielä ole. Sieltä voi tulla suuriakin muutoksia vielä toimenpideohjelmaan.

ELYssä katsotaan palaute vielä läpi ja tehdään tarvittavat muutosesitykset toimenpideohjelmaan. palautteesta on tullut paljon hyviä ideoita käytäntöön viemiseksi, vaikka kaikki ei tulisikaan kirjattua toimenpideohjelmaan. Taina toi esiin, että on tullut uutta tutkimustietoa ja muutoksia toimintaketässä.

Lomien jälkeen järjestetään seuraava yhteistyöryhmän kokous syyskuussa, jossa esitellään muutokset toimenpideohjelmaan.

Kiitokset kaikille palautteen antaneille ja iso kiitos myös kommenttipuheenvuoron pitäjille.

Leena Gunnar esitti kiitokset koko yhteistyöryhmälle ja kokouksen esitelmöitsijöille ja kommentaattoreille, ja toivotti hyvää kesää kaikille.

Vesienhoitoterveisin,

Visa, Taina, Heidi ja Minna